מ ד י נ ה
י ה ו ד י ת
ב ד ר ך

בס"ד, גליון מס' 37 ("מי בא" 240) – כ"ז סיון התשפ"ו

חכמות נשים, שוויוניות ומחלוקת

"חפש את האשה"

ידועים דברי רבותינו על **און בן פלת –** לכאורה "זקן הנקהלים" בעדת קרח, שהרי הוא נכד ראובן (בהנחה ש**פלת** הוא **פלוא**), ופתאום נעלם מן הסיפור – ש**"אשתו הצילתו**", וכן תֵּארו את אשתו של קרח כזו שהֵניעה אותו לחלוק על משה ואהרן. על כך הביאו את הפסוק במשלי (יד,א) **חכמות נשים בנתה ביתה** – זו אשתו של און בן פלת, **ואִוֶּלֶת בידה תהרסנו** – זו אשתו של קרח.

מן הסתם קשורים הדברים לכך שנושא המחלוקת העיקרי – לפחות זה ה"רשמי" או המוצהר, הוא **השוויון מול ההתנשאות** – "כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו" – נושא מובהק של נשים, שהן (לכאורה) "המגזר המקופח" הקלאסי, מאז ועד ימינו, וטבעי שנשים תעסוקנה בו (בגלוי או מאחורי הקלעים).

העובדה הזאת דווקא "משחקת", גם אליבא דאמת, "לטובת" קרח ועדתו, שהרי השוויון (בכלל, ושוויון האשה בפרט), הוא ללא ספק ערך אמִתי במקרא, שהולך ומתפתח ברבות השנים, ועתידו עוד לפניו, וידועה דרשת האריז"ל: צדי**ק** כתמ**ר** יפר**ח** סופי תיבות קרח (ולענין ה**אשה** רמזו שהיא בראשי תיבותיה **א**ור **ש**בעת **ה**ימים שעתיד להופיע). ויש להניח שאותם 250 איש "החטאים בנפשותם", נתכוונו באמת ובתמים למסור נפשם על הערך הזה (ולכן זכו שמחתותיהם נעשו ציפוי למזבח לזכרון עולם). אמנם קרח ודתן ואבירם יש להם בראשם מניעים אחרים, גם אם רוממות הדמוקרטיה בגרונם [וכפי שרואים גם בימינו שהאליטות ה"מסודרות"-כלכלית נוטות לשאת-לשוא את שם הדמוקרטיה].

מכל מקום נראה לאור הדברים, כי נכון להתבונן ולברר את נושא השוויון, בקדושה או בהיפוכה, דרך שתי הנשים בהם פתחנו, שעליהן ועל כיוצא בהן מדבר הפסוק במשלי, ונפתח ברמז נאה:

חכמות נשים – בנתה ביתה

הביטוי הזה הוא אחד מן הלא-רבים במקרא שהוא מאוזן לגמרי, כלומר "חכמות נשים" שוה בגימטריא בדיוק "בנתה ביתה"! – מה שרומז כי אכן בשוויון עסקינן. ניתן לתאר שכאשר היחסים בבית-פנימה מתוקנים ומאוזנים, תצליח האשה להציל את בעלה מלהתפס לשוויונית שלילית או בוסרית. כך היה בביתו של און בו

פלת, ואילו בבית קרח היתה האשה מתוסכלת מחוסר שוויון ועל כן נדחפה להסית לשוויון מזוייף.
אמנם במבט מעמיק יותר נראה כי במדה מסויימת ההיפך הוא הנכון, וזאת על-פי רמז מופלא נוסף בפסוק: חלקו השני, השלילי של הפסוק, פותח במלה **אִוֶּלֶת**, והנה מתברר כי המלה הזאת היא בדיוק הערך הממוצע של 4 תיבות חלקו החיובי של הפסוק, שעולה כולו 4 פעמים אִוֶּלֶת!!
ונראה לדרוש זאת כך: גם בבית קרח היה שוויון, אך שוויון סתמי, "ממוצע", בסגנון הפרוגרסיבי המוכר היום, המבקש לטשטש כליל את ההבדל שבין המינים ותיפקודם הייחודי, אך השוויון הקדוש אינו כזה, אלא פעמים שהאשה למטה מבעלה, בחינת "בתי", ופעמים למעלה, בחינת "אמי", ודווקא מתוך כך מושג שוויון אמִתי – "אחותי רעייתי יונתי תמתי"-תאומתי, "שוים בקומתם" לגמרי!

הזיקה לגדול הדור
וניתן לקשור זאת גם לכך שקרח ביקש לערער על הצורך במשה, ולכן לו נותר לו (ולאשתו) אלא שוויון דמוקרטי ריק שאינו מוביל לשום מקום, ואולם און לא-באמת נתכוון להחליף את משה אלא להיות משנה לקרח, וכשמשה קיים בשטח, הרי דמותו, הרוממה מצד אחד והענווה-מכל-אדם מצד שני, מצילה את הנשים (ובעליהם) מליפול אל המלכודת שסופה באר שחת.

הנשים והמחלוקת
כי אכן הנשים שיש להן חוש בשוויון כאמור, הן גם אלו ש"נטלו תשעת קבין שיחה", ו"דעתן קלה עליהן", כלומר נקל להן להתקשר ולהתחבר, בינן לבין עצמן ובינן לבין האנשים (ראו קידושין פ,ב), שהרי כל ביאתה של האשה לעולם נועדה לאפשר זיווג (הקרוי **ידיעה** – "והאדם ידע את חוה"), והריהי כנשואה מתחילת ברייתה (**נשים-נשואין**); הרגש פועם ולוהט בהן ביותר, וריבוי השיח וקלותו עלול להובילן לפגם הדיבור, ללשון הרע ומחלוקת, ורק הדמות הגברית השלימה, כמשה (שהוא "כבד פה"...), יכולה היא שתרסן את הנטייה הנשית השלילית.
וכך מצינו באסתר הנושאת חן בעיני כל רואיה, המתחברת בקלות עד "שכל אחד ואחד נדמית לו כבת אומתו", היתה עלולה להשלים עם המציאות ולהיטמע בבית אחשוורוש, אלמלא דמות מרדכי (השותקת יחסית...) שעמדה לה, וכך עשתה בעצמה היפוך-כיוון ונחלצה מ"אסתריותה" הנסתרת, מצניעותה ומאופיה הנשי המבקש לשאת חן, ופעלה במסירות נפש, בתוקף ועוז ובריבוי דברים להציל מגזירת המן. וניתן לומר אפוא כי "מות וחיים ביד הלשון" לא רק בלשון טוב מול לשון הרע, אלא שישנו גם **לשון הרע בקדושה** (ולא רק בהיתר), והיינו כשמספרים לשון הרע, דברים כהווייתם, על המן הרשע ש"אין לך יודע לספר לשון הרע כמותו" כדברי רבותינו. ועל כן **אסתר** בגימטריא **לשון הרע**! "ארור מכה **רעהו** בסתר" בלשון הרע, וברוכה אסתר המכה את "המן **הרע** הזה" הנופל בפח אשר טמנה לו.
[וכאן יש להזכיר גם את מרים הנביאה, ומי לנו גדול ממנה, שנכשלה בלשון הרע בטרם הכירה במעלתו המיוחדת של משה, ואת המרגלים שלא למדו מסיפור מרים ודיברו סרה בארץ. אמנם הנשים למדו ולא נכשלו בעוון המרגלים, **וכָלֵב** – הוא **מרד** הנשוי למרים (כדברי רבותינו עפ"י דהי"א,ד) אף יצא חוצץ כנגדם, אמנם לאור דברינו, אסתר היא תיקונה ה"נשי" השלם של מרים].

ולימינו שלנו –

גם בעדת קרח היו כל ישראל (שהם בבחינת נוקבא לגבי האריסטוקרטים) להיתפס לאידיאל של השוויוניות השטחית, ועובדה היא שקרח הצליח להקהיל סביב אהל מועד את כל העדה לראות במקריבי הקטורת, עד שביקש ה' לכַלות את כולם משום הזדהותם עם קרח, ואולם בעצת ה' "העביר משה את הזירה" למשכן דתן ואבירם שונאי משה, שעימם אין הזדהות ציבורית, אך ממילא, מתוך כך שסרו הקהל ממקריבי הקטורת והלכו אחרי משה, הובהר שלא-באמת בוער בקרבם אידיאל השוויוניות, וכך נותרו המקריבים ללא קהל ונשרפו.

וכך בימינו, נראה שרוב-ככל הציבור הרחב, שניתן לכנותו "מסורתי" כי אינו כופר עקרונית בתורת משה (וזה כולל גם את רוב הקרויים "חילונים" מלבד מתי-מספר הצוררים לכל מושג יהודי, ירחם ה' על נשמתם!), הם בבחינת נוקבא ומושפעים בנקל מאבירי התקשורת, המשפט והאקדמיה המנסים להשליט בכח את תועבות הפרוגרס הנכרי. ומי שיכול לעמוד מנגד ולהציל, הוא דווקא הציבור הנאמן לדבר ה' ומשה נביאו, אם-אך "יתפוס הנהגה" ויעמיד על סדר היום מדינה יהודית ראויה שספר התורה על לבה, כדבר ריאלי לגמרי ומקובל באמת ובפנימיות על לב כל הציבור, שכולם קדושים ובתוכם ה' [ובפרט לאור הנזכר בגליון קודם שמשיח לא יפרוש כמשה מן האשה, ויהיה "קרוב לארץ" יותר ממשה ה"קרוב לשמים"].